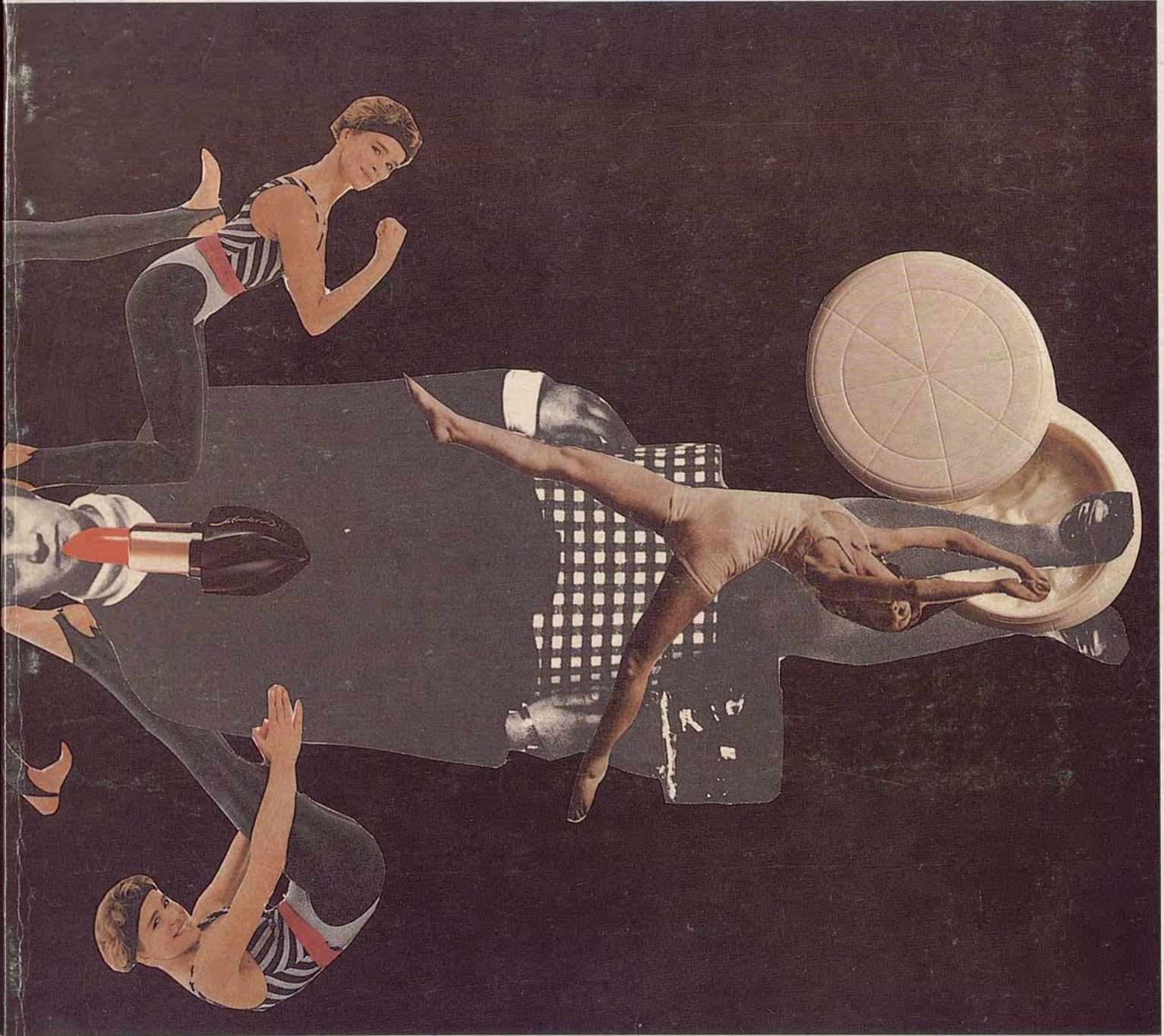


F E S T A D A P A L A B R A



S I L E N C I A D A

Publicación galega de mulleres
Galicia. Outono 1990

SER MULLER NA RADIO

"O MUNDO DA RADIO NON ESTÁ LIBRE DE DISCRIMINACIÓNS SEXUAIS.

A PESARES DE QUE CADA VEZ SON MÁIS AS MULLERES QUE TRABALLAN NAS ONDAS E DAS MÚLTIPLES VOCES FEMININAS QUE SE ESCOITAN A TRAVESO DOS RECEPTORES, NAS EMISORAS DE RADIO COMO EN CALQUERA OUTRA EMPRESA DESTA SOCIEDADE AS MULLERES SEGUEN A ESTAR DISCRIMINADAS COMO EVIDENCIA O FEITO DE QUE DE CADA 47,5 TRABALLADORAS SÓ UNHA SEXA XEFA DE SECCIÓN MENTRES QUE NOS HOMES A PROPORCIÓN SE REBAIXA ATA UN XEFE POR CADA 4,5 TRABALLADORES".

Pese a que nos últimos anos a incorporación da muller á radio foi un proceso constante, aínda hoxe as mulleres que ocupan un posto de responsabilidade son unha excepción. A entrada das mulleres nas parcelas da radio consideradas ata hai pouco máis de dez anos estrictamente masculinas non supón pola contra un cambio na valoración que fan as empresas do traballo do persoal feminino.

En 1977 existían en Galicia doce emisoras de radio cun total de 172 traballadores dos que 43 eran mulleres, o que supuña o 24,8% do total do persoal.

Sen embargo esta proporción, cáseque a cuarta parte do total, non se mantiña nos diferentes labores radiofónicos, pola contra as mulleres encontrábanse no mundo das ondas totalmente relegadas ás tarefas de administración e locución (ver figura 1). Así no ano

77, das 43 traballadoras de radio 27 (o 63%) adicábanse á locución, xa fora como locutoras-presentadoras de programas de entretememento destinados polas empresas a unha audiencia "tipicamente feminina" como as amas de casa, xa presentando a súa voz a textos escritos polos traballadores-homes da emisora. En moitos casos o papel da muller limitábase a aportar unha voz cálida e aguda que contrastara co tono grave e varonil do presentador.

Nese mesmo ano só unha muller está recoñecida como redactora. Das doce emisoras existentes en Galicia só unha está dirixida por unha muller, e mesmo nese caso o logro profesional non é total, xa que se trata dunha muller que ó mesmo tempo é a propietaria da emisora co cal o seu labor como directora vese reforzado polo papel de dona da empresa, aspecto sen o cal dificilmente se concibiría nesa data a súa presenza ó fronte dunha emisora.

Na actualidade en Galicia hai 35 emisoras de radio que acollen un total de 535 traballadores, deles 190 son mulleres, o que supón un importante incremento da porcentaxe de participación feminina que pasa a ser o 35,5% fronte ó 24,8% do ano 77.

Este aumento da proporción de persoal feminino ven acompañado por unha total incorporación das mulleres ós informativos radiofónicos practicamente vedados no 77. A principios do ano 90 eran 64 as mulleres que

aparecían asignadas ós diferentes equipos de redacción das distintas emisoras. É dicir que na actualidade as mulleres ocupan cáseque a metade dos postos das redaccións das emisoras galegas, concretamente o 46%, o que supón un grande avance con respecto á situación do ano 77 no que, como xa dicíamos, só unha muller tiña categoría de redactora.

Lamentablemente esta aparente igualdade non vai máis aló de mero equilibrio numérico, xa que na realidade ás mulleres séguelles estando pouco menos que prohibido o acceso ós postos de responsabilidade nas emisoras de radio (ver figura 2).

Pese a que na actualidade as 35 emisoras de radio de Galicia acollen a 64 redactoras só dúas mulleres son xefas de redacción. No departamento de programas a situación é aínda máis preocupante, xa que mentres 66 mulleres desenvolven tarefas de locutoras, presentadoras e productoras, unicamente unha muller ocupa unha xefatura de programas. Outro tanto ocorre nas seccións de administración cun total de 43 traballadoras e tan só unha muller co cargo de administradora-xefa.

É dicir, pese a que as mulleres ocupan máis dun tercio do total dos postos de traballo no conxunto das emisoras de radio, a presenza feminina nas xefaturas de área non chega ó 5%.

Esta desproporción evidencia unha obstaculización na

Begoña Caamaño

promoción das mulleres dentro do organigrama empresarial das emisoras de radio. As razóns para esta obstaculización non se concretan nunca en impedimentos materiais concretos, en ningunha emisora de radio existe unha cláusula que impida ás mulleres acceder a postos de maior responsabilidade ou prestixio. A práctica discriminatoria baséase nas empresas de radio como na sociedade nun conxunto de ideas preconcebidas sobre a capacidade feminina para asumir responsabilidades.

Ante a imposibilidade de alegar unha inferior preparación, a discriminación laboral disfrázase aducindo "razóns" de xuventude de traballadora, de poucos anos na empresa e mesmo dunha menor experiencia. Se ben é certo que moitas destas aseveracións non son falsas en si mesmas (por exemplo as mulleres que traballan en informativos teñen unha media de idade comprendida entre os 25 e os 35 anos, e poucas son as que levan máis de dez anos traballando nas redaccións xa que ate hai pouco eran un territorio exclusivamente reservado ós homes), as empresas invalidan as súas propias argumentacións coa súa práctica cotiá; non é en absoluto infrecuente que no momento de substituír a un cargo se contrate como redactor-xefe a un home máis novo e con menos experiencia que as redactoras que levan varios anos traballando na emisora. En

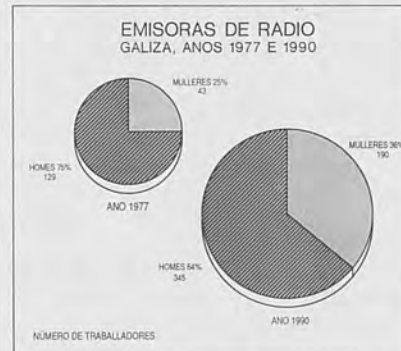
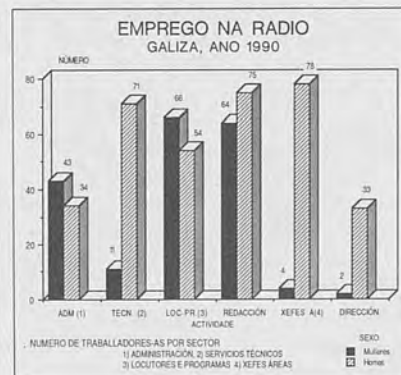
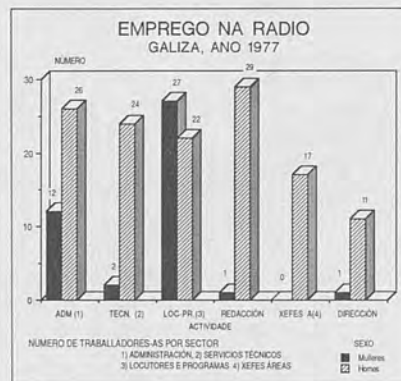
realidade o único dato que prima a favor do recién contratado xefe de informativos é a súa condición de varón, polo que xa lle presupoñen unha capacidade organizativa, un "olfato periodístico" e unha obxectividade superiores ós das redactoras, a quen como mulleres a sociedade (e as empresas de radio non son unha excepción) atribúe unha mente máis imaxinativa que obxectiva e unha sensibilidade "tipicamente feminina" que lles impide analizar friamente a actualidade.

Outro condicionante que xoga en contra das mulleres no momento de ter acceso ós postos de responsabilidade é a idea empresarial sobre a "capacidade de mando", condición que se considera imprescindible nun xefe de área e que parece ser un atributo completamente masculino.

O feito de que a práctica habitual das mulleres non inclúa dar puñetazos nas mesas, berrar ou mesmo insultar en determinados momentos a compañeiros e subordinados tradúcese na idea xeralizada de que "non sabemos impoñer-nos ó persoal".

O talante dialogante, a capacidade organizativa, o establecemento duns criterios claros e a seriedade nos plantexamentos seguen sendo hoxe en día cualidades estimadas pero consideradas de segunda orde.

Amais da dificultade ou práctica imposibilidade para acceder ós



<p>postos de responsabilidade, as mulleres que traballan na radio teñen que soportar outro tipo de discriminacións que ás veces mesmo aparecen revestidas dun aparente recoñecemento da súa valía profesional.</p> <p>É habitual entre compañeiros que no momento de efectuar un contacto telefónico con algún personaxe especialmente difícil ou pouco receptivo coa prensa, un traballador-home lle diga a unha compañeira cun "guiño" de suposta complicidade "chama ti, que a ti se che pon seguro". Da mesma maneira, no momento de recoller na rúa ou á saída dun despacho o testemuño dalgún persoeiro especialmente arisco mándase en primeiro lugar á xornalista máis "mona" para que "abrande" os ánimos do protagonista da noticia.</p> <p>As mulleres, condicionadas pola "profesionalidade" e pola máxima de que conseguir a noticia é o único que importa, entramos con frecuencia nese xogo e mesmo utilizamos por teléfono unha voz especialmente suave se pensamos que dese xeito teremos un máis fácil acceso á información desexada.</p> <p>Esquécese que paradoxicamente os mesmos compañeiros que animan a unha traballadora a utilizar a súa "condición de muller" para conseguir unha noticia, os mesmos que aplauden satisfeitos ante un logro deste tipo, son logo os</p>	<p>primeiros en devaliar e desprestixiar o traballo feminino; os primeiros que cando unha periodista consegue, tras de esforzos que eles ignoran intencionadamente, unha auténtica "bomba" noticiosa, réstanlle importancia e valía con frases como "claro, con esas pernas..." para concluír que "ás mulleres todo lles resulta sempre moito máis fácil", frase coa que mesmo deixan intuír a posibilidade de que a información conseguida pola traballadora puidera vir dun conducto totalmente alleo o seu labor profesional. En realidade o que subxace é a negativa masculina a aceptar que unha muller poida superar a un home no eido profesional.</p> <p>A idea masculina sobre o papel desenvolvido pola muller no mundo da radio déixase sentir unha vez máis nas "loubanzas" que os entrevistados adican ás entrevistadoras. Frases como "ante tan xentil presentadora" ou "é un pracer ser entrevistado por unha xove tan guapa e encantadora", que as locutoras e presentadoras escoitan diariamente ata a saciedade son sen embargo impensables cando o entrevistador é un home. Neses casos os adxectivos xentil, guapo e encantador transfórmanse en "grande profesional" ou "intelixente locutor". Os homes seguen sendo os depositarios da profesionalidade e da intelixencia, para eles é o recoñecemento da valía e da súa capacidade, pola</p>	<p>contra as mulleres seguen a ser bonecas, calquera parte da súa anatomía é máis digna de loubanzas que o seu cerebro. ▲</p> <p>NOTA:</p> <p>Os datos que se recollen no traballo sobre o emprego na radio foron facilitados polas distintas emisoras e refírense unicamente ó persoal contratado. Os traballadores e traballadoras que desenvolven a súa actividade como colaboradores non figuran nos mesmos xa que moitas das empresas non facilitaron este dato.</p>
--	---	---